

Jógvan Andreassen, dómari:

Arbeiðsamboðini eru lógin og persónliga samvitskan

— Bert tað sum kemur fram í rættinum er avgerandi fyri úrslitið av einum máli, sigur Jógvan Andreassen, m.a. í samrøðuni í dag

Orð og mynd:

Dagny Joensen

Jógvan Andreassen, dómari er fyrsti føroyski dómari í nýggjari tíð og hevur til uppgávu at revsa tey seku og frikenna tey, ið hann ikki - gjøgnum rættarmál - finnur sek í lógarbrotum, sum tey í rættinum eru ákærðir fyri.

Tað gevur kortini ikki dómaranum andvekur, men tó viðgongur hann, at tað kann knípa við náttarsøvnum av og á.

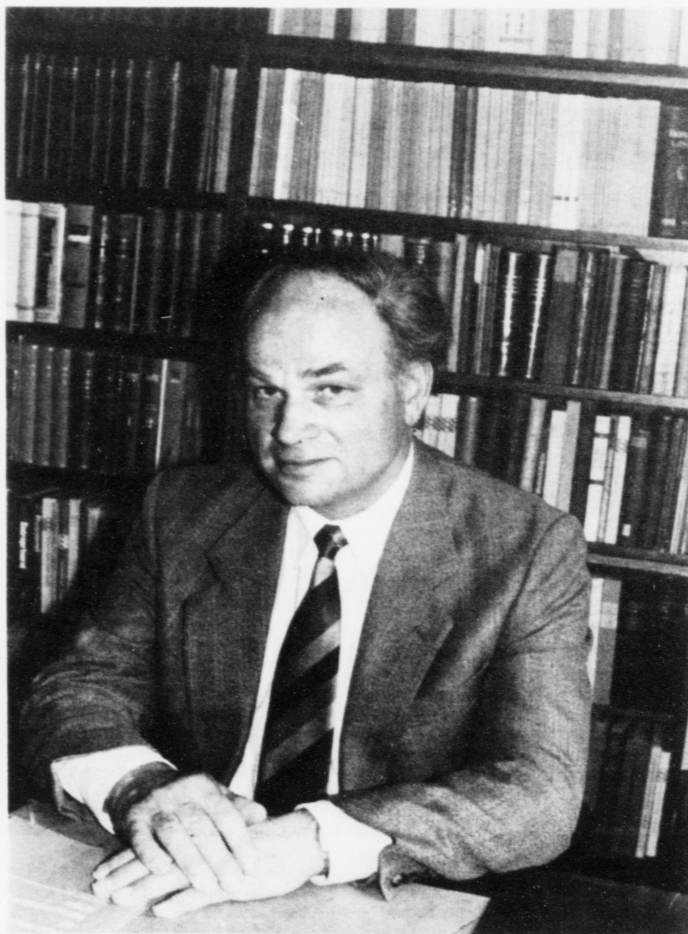
Jógvan Andreassen: - Dómari skal bert døma út frá tí, sum kemur fram í rættinum. Hvørt hann hevur aðra persónliga hugsan um okkurt mál, so hoyrir hon ikki heima í rættinum. Tú noyðist heldur at lata 10 sek sleppa framvið, enn at døma ein ósekan, sigur Jógvan Andreassen í samrøðuni við Sosial n.

Hóast tú vildi tosað meira opinskáð við Jógvan Andreassen um samfelagsviðurskiftini og hvussu tað persónliga kennist at virka í almenna starvinum, so hevur tú varhugan av at tað eins og fellur honum ov tungt. Tú kanst siga, at júst maður í hesum starvi, sum er vandur áhoyrari og hevur til uppgávu at lurta eftir øðrum, ikki beinleiðis hevur venjing í at tosa um persónlig mál.

Jógvan Andreassen er giftur við Elisabeth, sum er ættad úr Trongisvági. Tey eiga tvey børn.

Jógvan Andreassen gjørdist móðurloysingur bert sjei ára gamal. Hann varð borin í heim á Strøndum 9. oktober 1933. Foreldrinu vóru Frida og Kristian Andreassen og tey fingur tryggjar synir. Mamman doyði stutt eftir at yngsti sonurin varð føddur, og Jógvan Andreassen og pinkubarnið fóru til ommuna og abban á Strøndum at búgva, og miðlingasonurin fór inn á Tofth.

Jógvan Andreassen sigur, at tað var ræðuligt tá heimið varð upployst, og at hann minnist tað sum eitt trauma - ein løst fyrri lívið, sum var íkommin av áðum, sum eingin hevði ábyrgdina av.

Aðalmálið hjá dómara er at vera ópartiskur og politiskt óheftur

Jógvan Andreassen: - Eg hevði altíð verið nøgv hjá ommu og abba frammanundan, og tí bötti tað eisini um í tí stóru broytingini, sum fór fram hesi ár.

Abbin og ommun vóru Lena og Jógvan á Høvdanum. Hóast heimið varð upployst, so var sambandið til pápan gott. Hann var í bygðini og kom dagliga at vitja.

- Abbi var handelsmaður og reidari, men tey bæði ommu og abbi høvdu onga útbúgving. Tey vóru gudrókin og

mentað fólk. Serliga minnst eg at ommu las nøgv í Bibliuni og øðrum bókum, og at hon eisini dugdi væl kvæði og visur, sigur Jógvan Andreassen og skoytir upp, at hann hevði góðar uppvakstrar dagar á Strøndum og at heimansara var trygt og gott.

Til Havnar í skúla

- Eg var átta ára gamal, tá eg fór í skúla á Strøndum, hjá Chr. Høj og Jóhan Poulsen. Av tí at Jóhan Poulsen eisini

var politikari, var hann ofta burturstaddur og vit noyðdist sum so mong, at hava skiftandi vikarar í skúlanum.

Tá Jógvan Andreassen var fermdur á heysti 1947, fór hann úr skúlanum - so sum vanligt var í teirri tíðini. Hann gjørdi fyrifallandi arbeiði í landi, og fór ikki til skips, sum flestu javnaldrara hansara.

- Abbi spurdi meg tá ein tíð var umliðin, hvat eg ætlaði mær at gera. Eg segði sum var, at eg helt meg vita ov lí-

tið. Tað kendist sum saknaði eg kunneika...

- Tað var ikki meir enn hálvtalað orð, so hevði abbi tosað við Chr. Høj, og hann fekk mær plass á preliminariskúlanum í Havn, har eg fór í skúla eftir summarfrítíðina. Hóast eg hevði áhuga fyri at ganga í skúla, so kom tað mær ikki til hugs, at eg skuldi lesa viðari ella onga mær ávísing útbúgving. Har var tað avgjørt tilvildin, sum kom mær til hjálpar, heldur Jógvan Andreassen. Tá hann hevði fingið preliminarprógv í 1950 - og als ikki hevði gjørt sær nakrara tankar um at fara í studentaskúla, vóru tað skulavínir hansara, sum sendu umsókn hansara inn til studentaskúlan.

- Vit høvdu havt ógvuliga gott vinarlag í preliminariskúlanum og tá hinir fóru í studentaskúla og vildu hava meg við - ja, so fór eg bara.

- Øll hesi ár fekk eg ómetilgan góðan stuðul heimanífrá, og tá abbi nú ikki var longur, var pápi til reiðar at stuðla meg viðari.

- Hann helt ivaleyst, at eg ikki dugdi til annað enn at ganga í skúla.

Løgfrøði fjølltáttað

-18 ára gamal og student-prógv, sum eg eg ikki visti, hvat eg skuldi brúka til? Nú noyðdist eg at umhuga støðuna, og eg hevði góðan hug til at lesa søgu og mál, men eg visti ikki reiðiliga, hvat eg skuldi nýta tað til.

Niðurstøðan í øllum hevsum varð, at eg valdi lögfrøði, út frá teirri áskoðan, at henda útbúgving gav víðastu ræsur. Hetta var kanska turrisligur lestur - tað hevði tú altíð hoyrt - men tá útbúgvingin var av, kundi tú velja á hvørjum øki tú vildi virka. Tað vóru so mong yrki tú kundi nýta lögfrøðiliga útbúgvingina til.

- Tá eg fór til Danmark at lesa í 1952, hevði eg ongan tíð verið uttanfyri landoddarnar, og tí var umbroytingin stór.

Búði á Garði

Fyrstu tíðina búði eg hjá eini føroyskari konu í Keymanahavn, men seinni slapp eg inn á Garð (Regensen) at búgva, har einir fyra føroyingar búðu tá.

Tað var gott at búgva á Garði, tí har var gott samanhald. Annars høvdu føroyingar hug at halda seg fyri seg sjálvar, men her noyðust vit at blanda okkum við hinum búfólkini.

Vit vóru einir 100 mans - kvinnur fingur ikki innist har í teirri tíðini - og vit savnaðust í ymsum feløgum, sum vóru á Garði, og hetta var ríkandi fyri felagsskapin.

Eini 10 feløg vóru at velja og tú varð bjóðaður upp í hesi feløg av teimum eldru, sum búðu har á staðnum. Har búðu bert studentar og limirnir í ymsu feløgnum vóru tvørkliga útvaldir.

Garður var ein spegilsmynd av samfelagnum, og alt sum fór fram har, varð skipað á sama hátt. Allir vóru í onkrum av hesum feløgum, og vart tú ikki tað, varð tú mettur serligur. Eg minnst bert ein student, sum ikki var limur í onkrum av hesum feløgum.

Felags fyrir allar studentar á Garði var, at tú bert kundi búgva har í fyra ár, og um tú dumpaði, so bleivst tú útblakaður. Tí vóru kanska eisini nakrir, sum búðu leingi á Garði. Teir torðu als ikki fóru upp til prøvtøku, um teir ikki vóru visir í at klára tað.

Føroyingar ongan tjans

-Eg fekk lögfrøðiligt prógv í 1958 og hevði ætlað mær at arbeiða sum lögfrøðingur í Danmark eina tíð, áðrenn eg fór heim aftur til Føroya.

Trupulleikin var bert tann, at tað var so stórt arbeiðsloysi millum lögfrøðingur júst tá, og hóast eg sókti, so fekk eg ikki starv.

